

VILNIAUS LOŠELIO-DARŽELIO „ŽIBUTĖ“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus lopšelio-darželio „Žibutė“ (toliau – Darželis) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti ugdymo įstaigai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos, patyčių apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašo tikslas – sukurti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką Darželyje, kurioje vaikai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė vaikų savijauta ir saugumas Lopšelyje-darželyje susijęs su emocine vaikų, darbuotojų, tėvų gerove, jų tarpusavio santykiais.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą, būdus, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą. Intervencija tai švietimo pagalbos priemonių visuma, koordinuoti veiksmai vadovo, pavaduotojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų darželio darbuotojų, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą Darželyje.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus Darželio ugdytinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems vaikams, kuriems visam Darželiui taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ir teikiama švietimo pagalba.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Darželyje draudžiama bet kokia patyčių ir smurto forma, nukreipta:

- 1) vaikų prieš vaikus;
- 2) Darželio darbuotojų prieš ugdytinius;
- 3) ugdytinių prieš Darželio darbuotojus;
- 4) Darželio darbuotojų prieš kitus Darželio darbuotojus;
- 5) ugdytinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš ugdytinius, Darželio darbuotojus.

5.2. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų, turimų specialiųjų ugdymosi poreikių ar kt.) ir formos;

5.3. kiekvienas Darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.4. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5.5. Darželis, vykdydamas veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

5.6. Visi Darželio darbuotojai (administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai) ir tėvai (globėjai, rūpintojai) yra supažindinami su Darželio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, patvirtina tai savo parašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos (plačiau žr. į priedas Nr. 1):

- 6.1. smurtas – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.
- 6.2. smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata, normali raida, jam sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra.
- 6.3. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti jo reputaciją ar orumą, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):
- 6.4. patyčias patiriantis vaikas – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamasi;
- 6.5. besityčiojantysis – ugdytinis ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;
- 6.6. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio yra tyčiojamasi;
- 6.7. patyčių stebėtojas – ugdytinis, matantis ar žinantis apie patyčias;
- 6.8. patyčių/smurto prevencija – veikla, skirta patyčių/smurto rizikai mažinti imantis Darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;
- 6.9. patyčių/smurto intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių/smurto dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems/smurtaujantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ugdytinių tėvus (globėjus, rūpintojus). Tai Darželio vadovo, pavaduotojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Darželio darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.
- 6.10. patyčių/smurto prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos Darželyje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu „Dėl patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašo tvirtinimo“ 2016m. birželio 30d. Nr. 30-1602, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis 2017 m. kovo 22 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-190, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu.

II. SAUGIOS APLINKOS DARŽELYJE KŪRIMAS

8. Saugios aplinkos Darželyje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: Lopšelio-darželio veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus Lopšelio-darželio mikroklimato kūrimą, vaikų pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą (žr. į priedas Nr. 2).

9. Darželio veikla ir valdymas:

9.1. atsakomybė: Darželio direktorius atsako už Tvarkos aprašo įgyvendinimą Darželyje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios vaikams aplinkos kūrimu rūpinasi darželio Vaiko gerovės komisija;

9.2. vertybės: Darželis puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą: demokratiškumas, sąžiningumas, geranoriškas bendradarbiavimas, mandagumas, rūpinimasis kitais, pagarba, pasitikėjimas, solidarumas, tolerancija, lygiateisiškumas, kurias atitinka visų darželio darbuotojų elgesys ir veikla;

9.3. elgesio normos: Darželyje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus ir laukiamas, tiek neleistas ir nepageidaujamas ugdytinių elgesys,

numatomi ugdytinių skatinimo ir motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, kurie yra žinomi ir suprantami visiems Darželio bendruomenės nariams, jai vadovaujasi kiekvienas Darželio darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų ugdytinių elgesį.

9.4. pareigybių aprašai: darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo (si) aplinkos puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias.

9.5. bendradarbiavimas: bendradarbiaujama su ugdytinių tėvais (konsultuoja, informuoja patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Darželyje kūrimo klausimais, įtraukia į priemonių planavimą ir įgyvendinimą), vietos bendruomenė, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ir organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

10 Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

10.1. nuoseklus vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, bendravimo ir kitų socialinių įgūdžių ugdymas vykdomas: integruojant saviraišką skatinančias veiklas į ugdymo turinį, įgyvendinant prevencines programas;

10.2. pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas (ne rečiau kaip kartą per ketverius metus) vaikų socialinių emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulinti asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

11. Pozityvaus Darželio mikroklimate kūrimas:

11.1. darželio bendruomenės narių santykiai: kuriama ugdymo (si) aplinka palanki asmenybės augimui, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai. Skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo Darželio bendruomenei jausmai;

11.2. pozityvaus mikroklimate kūrimas ir puoselėjimas, susideda iš sekančių etapų:

11.2.1. esamos situacijos įvertinimas: Darželio Vaiko gerovės komisija apklausos, stebėjimo, pokalbių būdu renka informaciją apie ugdymo (si) aplinkos saugumą, darželio bendruomenės narių santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

11.2.2. pozityvaus darželio mikroklimate kūrimu rūpinasi Darželio direktorius ir Vaiko gerovės komisija, įtraukdami į šį procesą visus bendruomenės narius. Sprendimų ieškoma diskutuojant ir tariantis;

11.2.3. numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės mikro klimatui gerinti, siekiant spręsti problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių riziką;

11.2.4. darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja Darželio direktoriaus pavaduotojas ugdymui;

11.2.5. vertinamas priemonių veiksmingumas, analizuojami pasiekti rezultatai, numatomos galimybės tobulinti priemones.

12. Tėvų įtraukimas:

12.1. tėvų aktyvumo skatinimas: kuriant saugią ugdymo (si) aplinką, įtraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą vietos bendruomenėje;

12.2. tėvų konsultavimas, informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Įstaigoje kūrimo klausimais.

III. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA DARŽELYJE

13. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto, patyčių situacijos darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją apie ugdymo(si) aplinkos saugumą, Darželio bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuojant aktualias problemas.

14. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Darželio vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, grupių pedagogai, o ją vykdo visi Darželio bendruomenės nariai.

15. Darželio vadovas yra atsakingas už Darželio Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio Darželio smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą Darželio bendruomenei ir vykdymą, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

16. Darželio vadovas smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos grupės nariais paskiria ne mažiau kaip 3 Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

16.1. inicijuoja anoniminę vaikų, tėvų, pedagogų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

16.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių pedagogų dėl Darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę (kas pusmetį);

16.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

16.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

16.5. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Darželyje, Darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

16.6. teikia siūlymus Darželio vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

16.7. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

17. Grupių pedagogai nuolat vykdo prevencinę veiklą prieš smurtą ir patyčias grupėse:

17.1. kuria draugiškus, palaikančius santykius tarp vaikų:

17.1.1. skatina vaikus bendradarbiauti įvairių veiklų metu, atlikti užduotis ne tik individualiai, o poromis ar nedidelėmis grupelėmis;

17.1.2. atpažįsta, įvardina ir pastiprina pageidaujamą, draugišką vaikų elgesį. Pagiria vaiką, kuris užstojo skriaudžiamą vaiką, išdrįso ir sustabdė skriaudėjus. Pagiria vaiką už tai, kad vaikas kreipiasi pagalbos sau, ar praneša apie atvejus, kuomet yra tyčiojamas iš kitų vaikų;

17.1.3. rodo vaikams draugiško ir pagarbaus elgesio pavyzdį- pagarbiai elgiasi, nežemina vaikų ar kitų suaugusiųjų;

17.1.4. sistemingai kalba su vaikais „ryto rato“ užsiėmimų metu apie draugišką elgesį, toleranciją, bendravimo metu kylančius sunkumus bei kaip juos galima konstruktyviai įveikti, kaip galima prisidėti prie draugiškos atmosferos grupėje kūrimo;

17.2. „ryto rato“ užsiėmimų metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma; tikslas – aptarti su vaikais priežastis, kodėl vyksta patyčios, drąsinti apie tai kalbėti atvirai, pasakyti suaugusiajam, aptarti galimus sprendimų būdus;

17.3. tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimatui klasėje aptarti. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos grupėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias, parodyti savo vaikams, kad netoleruoja agresyvaus elgesio;

17.4. perduoda tėvams, kad pastebėjus patyčias savo ar kitų vaikų atžvilgius svarbu bendradarbiauti su Darželiu. Nurodo apie patiriamas patyčias pranešti jiems, psichologui, Darželio vadovui;

17.5. kas pusmetį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias grupėje, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

IV. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA DARŽELYJE

18. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais kiekvienas Darželio administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas (žr. į priedas Nr.3):

18.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir/ar patyčias – nutraukia bet kokius tokių įtarimą keliančius veiksmus (pvz., atsistoja tarp skriaudžiamojo ir skriaudėjo, garsiai, aiškiai ir tvirtu tonu liepia liautis ir pan.), esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

18.2. primena asmeniui (ugdytiniui ar suaugusiajam), kuris tyčiojasi/smurtauja, Darželio nuostatas ir elgesio taisykles, įspėja skriaudėjus apie pasekmes;

18.3. esant pagalbos ugdytinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

18.4. informuoja grupės pedagogą ir/ar Vaikų gerovės komisijos pirmininką ar psichologą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias/smurta, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus. Tuomet kartu užpildo pranešimo apie smurtą/patyčias formą (žr. į priedas Nr.4),

19. Grupės pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

19.1. užpildo pranešimo apie smurtą/patyčias formą (žr. į priedas Nr.4), ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui arba psichologui;

19.2. organizuoja individualius pokalbius su visais patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia ugdytinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

19.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atveji nurodo smurtaujančio ir/ar smurtą patiriančio vaiko tėvams pranešti ar patys apie tai praneša Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt, kad tokia informacija būtų kuo greičiau pašalinta;

19.4. vykdo tolimesnę patyčių situacijos stebėseną, imasi poveikio priemonių, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisija ir informuoja apie pokyčius.

20. Grupės pedagogas nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai smurto/patyčių atveji kreipiasi į atsakingus Vaikų gerovės komisijos narius, Darželio direktorių, perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

21. Gavus informaciją apie patyčias ar smurtą Vaiko gerovės komisijos pirmininkas:

21.1 Užpildytą formą registruoja Smurto ir patyčių registracijos žurnale (žr. į priedas Nr.5), kuris laikomas Vaiko gerovės komisijos pirmininko kabinete;

21.2 Esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį, kurie imasi spęsti smurto ar patyčių situaciją.

22. Vaikų gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

22.1 numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonėmis), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

22.2. Informuoja Darželio direktorių apie esamą situaciją;

22.3. Vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinus susirinkimus situacijos įvertinimui.

23. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš ugdytinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias informuoja Darželio direktorių (tėvams rekomenduojama kreiptis raštu) ir užpildo Smurto/Patyčių pranešimo formą (žr. į priedas Nr.4).

24. Darželio bendruomenės narys, įtaręs ar liudijęs smurto atvejį iš suaugusiųjų, ar gavęs apie jį pranešimą, informuoja Darželio direktorių.

25. Darželio direktorius veiksmai, sužinojus apie smurto/ patyčių situacijas Darželyje:

25.1. Darželio darbuotojui galimai pasityčiojus iš ugdytinio ar kito Darželio bendruomenės nario, ar pačiam patyrus patyčias iš suaugusių Darželio bendruomenės narių, Darželio direktorius priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo :

25.1.1. inicijuoja individualius pokalbius su asmeniu iš kurio tyčiotasi bei asmeniu, kuris tyčiojosi;

25.1.2. po pokalbio numatomas tolimesnių veiksmų planas kartu su patyčių dalyviais;

25.1.3. reikalui esant kreipiamasi į Vaikų gerovės komisiją ir/ar Darželio Etikos komisiją;

25.1.4. vykdoma darbuotojo, įtariamo patyčiomis, ugdomojo proceso stebėseną, pasitelkus kitus Darželio bendruomenės narius;

25.1.5. patyčių veiksams tęsiantis sistemingai (esant pakartotiniams pastebėjimams ir pranešimams), Darželio darbuotojas išpėjamas raštu (toks elgesys traktuojamas, kaip dokumentų, reglamentuojančių Darželio darbo tvarką nesilaikymas).

25.2. Tais atvejais, kai yra sudėtingi smurto tarp vaikų atvejai, Darželio direktorius apie pastebėtą smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša smurtą patyrusio ir smurtavusio vaiko tėvams, o kai smurtą patiria ugdytinis iš suaugusiųjų praneša ir vaiko teisių apsaugos skyriui ir/ar policijai (**žr. į priedas Nr. 3 ir Nr. 6**);

25.3. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria švietimo darbuotojai, Darželio direktorius apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša pedagoginei psichologinei tarnybai. Darželio darbuotojams psichologinė pagalba neatlygintinai pradedama teikti nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento atvykus į psichologinę-pedagoginę tarnybą.

26. Patyčių/ smurto dalyviams pagal individualius poreikius Darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

27. Smurtavęs ir smurtą patyręs vaikas kartu su jį lydinčiais tėvais nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą momento gauna psichologinę pagalbą.

28. Tais atvejais, kai yra priežasčių, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti darželyje, grupės pedagogas, direktoriaus pavaduotojas ugdymui ir/ar administracijos atstovas nukreipia ugdytinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Vilniaus miesto pedagoginę-psichologinę tarnybą.

29. Smurtas užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

30. Smurtautojas, padaręs žalą žmogaus sveikatai, turtui, aplinkai, taip pat padaręs neturtinę žalą, privalo ją atlyginti smurtą patyrusiam asmeniui Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

31. Darželio vadovai, auklėtojai ar kiti darbuotojai, nevykdantys savo pareigų arba jas vykdantys netinkamai, pažeidžiantys vaiko teises, atsako pagal Baudžiamajame kodekse, Administracinių nusižengimų kodekse, Civiliniame kodekse ir kituose įstatymuose nustatytą tvarką.

32. Nepranešimas Darželio vadovams ir (ar) savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir (ar) policijai apie vaiko atstovų pagal įstatymą ir (ar) kitų asmenų daromus vaiko teisių pažeidimus užtraukia atsakomybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė vaikų, tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją Darželyje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

34. Visi dokumentai, esantys ugdytinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su ugdytiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti ugdytinio teises ir teisėtus interesus.

35. Visi Darželio bendruomenės nariai supažindinami su Darželio smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka.

Patyčių ir smurto apibrėžimai

Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti jo reputaciją ar orumą, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

Patyčios skirstomos:

Tiesioginės patyčios - kai vaikas yra atvirai puolamas, užgauliojamas savo bendraamžių, pvz., vaikas yra stumdomas, pravardžiuojamas, jam grasinama ir pan.

Netiesioginėmis patyčiomis vadiname tokį elgesį, kuomet vaikas skaudinamas nenaudojant tiesioginės agresijos. Tai vaiko atstūmimas nuo grupės, ignoravimas, nebendravimas su juo, neapykantos prieš vaiką kurstymas.

Patyčių formos:

žodinės patyčios – kuomet vaikas yra skaudinamas, užgauliojamas žodžiu ir užrašais. Tai gali būti pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, "juokeliai", užrašai apie vaiką ir kt.;

fizinės patyčios: pargriovimas, mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir kt.;

socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas, gandų skleidimas, apkalbinėjimas, šmeižimas, įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai ir kt.;

elektroninės patyčios: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui, skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

Smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata, normali raida, jam sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra. Smurtu nelaikomi veiksmai, kuriais prieš vaiką panaudojama fizinė jėga ir vaikui sukeliamas fizinis ar psichinis skausmas, kai šiais veiksmais siekiama išvengti didesnio pavojaus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei ir to negalima pasiekti kitomis priemonėmis.

Smurto prieš vaiką formos yra šios:

1) **fizinis smurtas** – tyčinis fizinis veiksmas ar veiksmai prieš vaiką, taip pat fizinė bausmė, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba buvo sukeltas skausmas ar pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai arba pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas;

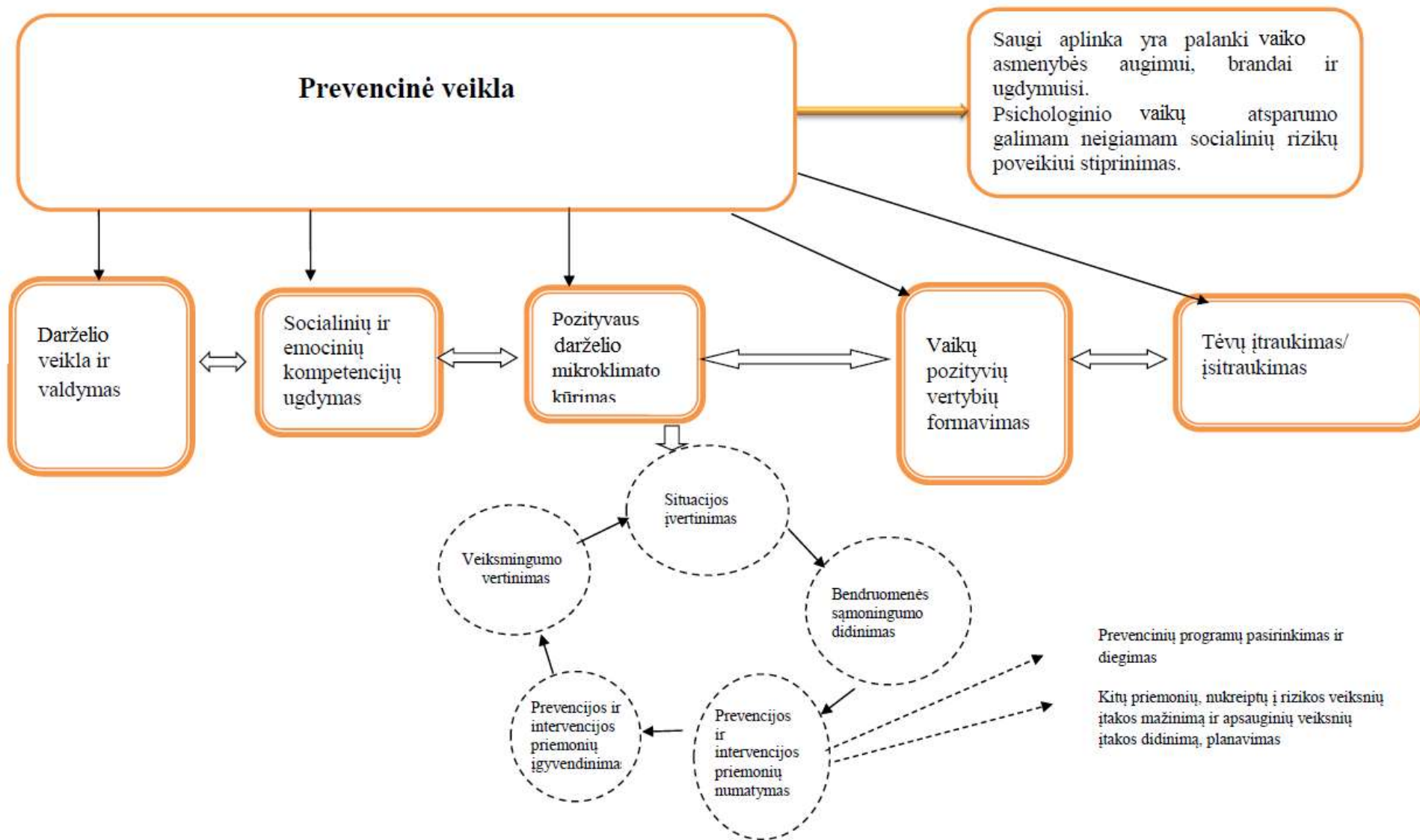
2) **psichologinis smurtas** – tyčinis sistemingas vaiko teisės į identišumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko normaliai raidai veiklos trikdyimas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena (veiksmai ar neveikimas), dėl kurios vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba sukeltas pavojus vaiko gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas;

3) **seksualinis smurtas** – tyčinės nusikalstamos veikos, kaip jos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXI skyriuje „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai

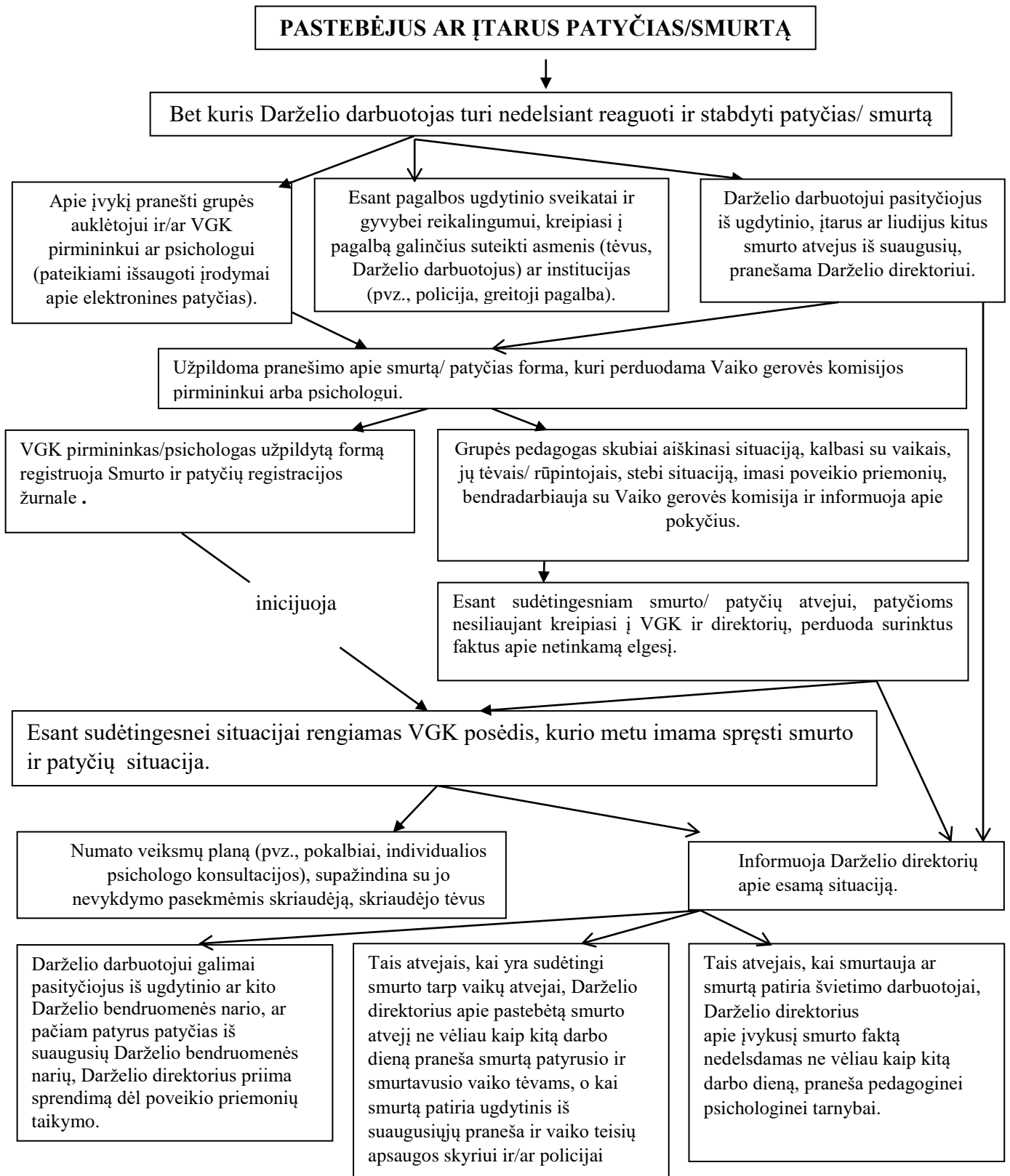
žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui“, padaromos vaikui, taip pat pelnymasis iš vaiko prostitucijos, vaiko įtraukimas į prostituciją ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas vaikui, vaiko vertimas užsiimti prostitucija, vaiko išnaudojimas pornografijai ar disponavimas pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas arba asmuo pateikiamas kaip vaikas, ar vaiko įtraukimas į seksualinę vergovę ir kitos vaiko seksualinio išnaudojimo formos;

4) **nepriežiūra** – tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, dėl kurio vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba sukeltas pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai.

SAUGIOS APLINKOS DARŽELYJE KŪRIMO KOMPONENTAI

**„ŽIBUTĖS“ LOPŠELIO-DARŽELIO
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

Smurto ir patyčių registracijos žurnale Nr. _____

VILNIAUS L/D „ŽIBUTĖ“
PRANEŠIMAS APIE SMURTA/PATYČIAS

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

kam pranešta apie smurtą/patyčias:	
kas pranešė apie smurtą/patyčias:	
kada vyko smurtas/patyčios:	
kur įvyko smurtas/patyčios:	
Kokia smurto ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
Patyčios: ☐ fizinės ☐ žodinės ☐ socialinės ☐ elektroninės: ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ _____	Smurtas: ☐ fizinis ☐ psichologinis ☐ seksualinis ☐ nepriežiūra
Ar yra žinoma apie tokio elgesio pasikartojimą:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

vaiko/ų, patyrusio/ų patyčias,	
--------------------------------	--

vardas, pavardė, grupė	
vaiko/ų, kuris tyčiojosi, vardas, pavardė, grupė	
vaiko/ų, stebėjusio/ų patyčias, vardas, pavardė	

Informacija apie įvykį: _____

Veiksmų po įvykio planas su:

vaiku, patyrusiu smurtą/patyčias:	
vaiku, kuris smurtavo/tyčiojosi:	
stebėtojais:	
patyčių dalyvių tėvais:	
kitais Darželio darbuotojais:	
kitais Darželio bendruomenės nariais	

Priedas Nr. 5

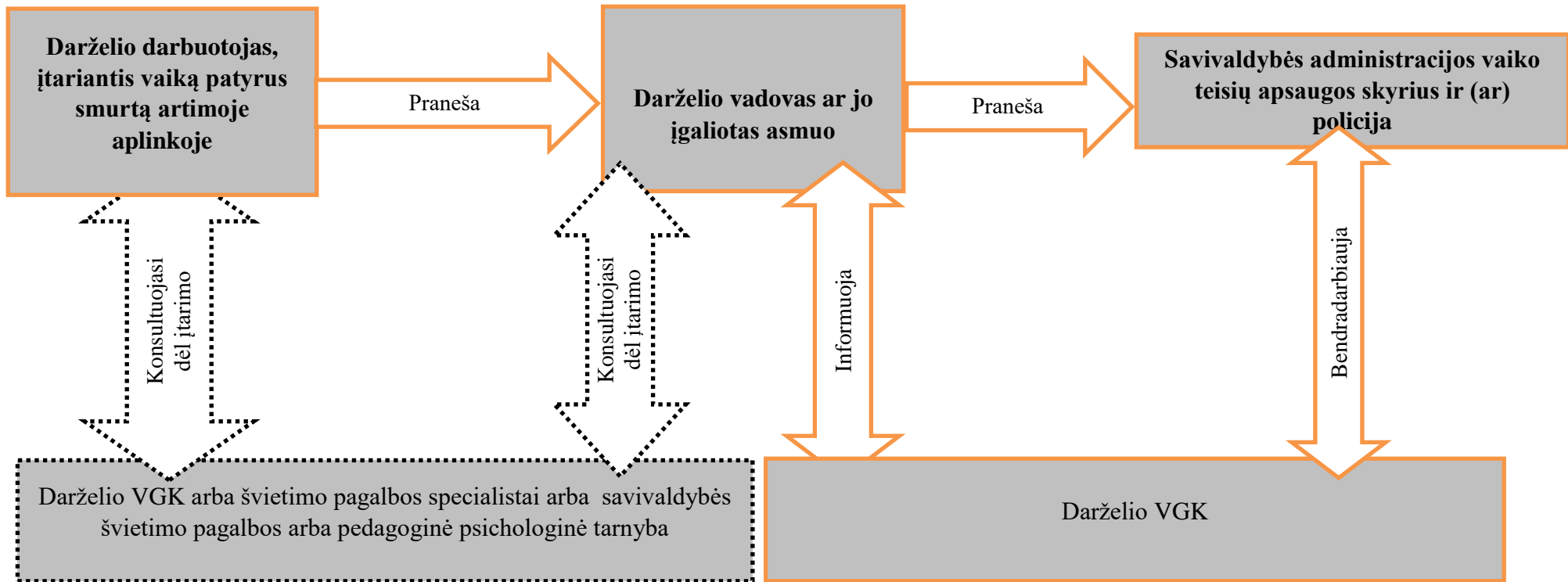
SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Patyčių pobūdis: fizinės, žodinės, socialinės, elektroninės.

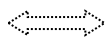
Smurto pobūdis: fizinis, psichologinis, seksualinis, nepriežiūra.

Įrašų eil. nr.	Įvykio data, laikas	Pranešėjo vardas, pavardė	Nukentėjusi ojo vardas, pavardė, grupė (pareigos)	Skriaudėjo (- jų) vardas, pavardė, grupė (pareigos)	Smurto/ Patyčių pobūdis	Pranešimo formos užpildymo data

DARŽELIO DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SEKA, ĮTARUS, KAD VAIKAS GALIMAI PATYRĖ SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE

Paaškinimai

rekomenduojami (prireikus) veiksmai

privalomi veiksmai

